

ובאגרות משה כתב דאם דרכה למצוא כתם על בגדיה אף פחות מכגריס ואחר כמה שעות בא שפע הדם, ואינה מרגשת אף את זיבת הדם, אף אם מצאה את הכתם בעונת היום וראית שפע הדם היתה בעונת הלילה, הרי נחשב הוסת מעונת ראיית הכתם, כיון שברור שבא הכתם מגופה שהרי הוא בא כמה שעות לפני זיבת שפע הדם, אבל אינה טמאה לבעלה משעת ראיית הכתם כיון שהוא פחות משיעור כגריס (מו). אבל אם רואה את הכתמים בלא הרגשה ואח"כ בא שפע הדם בהרגשה, אינו נחשב הוסת

מקורות והערות

(פ"ד מאסו"ב) שעמד ע"ז היאך משכח"ל דבת יום תטמא בנדה הלא חסר הרגשה, ותי' דרק אם אינה מרגשת אז הוה ריעותא אבל אם לא שייכא בהרגשה לא איכפת לך, ע"כ, [ועיי"ש עוד בקובץ תשובות שהביא מהכו"פ (סי' קפג) מש"כ בביאור דברי הרמב"ם דבקנחה עצמה אינה טמאה מה"ת שהרי חסר הרגשה, וכ"כ החו"ד (בסי' קצ סק"א) דכשלא הרגישה אינה טמאה אלא מדין כתם]. ומסיק שם בקובץ תשובות דלפי זה שיסוד ההיתר הוא בדם היוצא מגופה כשברור לה שלא הרגישה, א"כ באשה השמה תחבושת על או"מ לספוג את ההפרשות ומצאה דם, מכיון שברור שהדם יצאה מגופה ומכיון שכיום אין ריעותא בגלל חסרון הרגשה שהרי לפי דברי נשי זמנינו אינן מרגישות כלל יש לדון שאין במקרה זה הקולא של כתמים, [ולכן צריכה למנות הוסת אף מיום מציאת הכתם וגם מיום הראיה]. ורק במצאה דם על הבגד דאיכא למימר מעלמא קאתי כה"ג אינה טמאה מה"ת וכמ"ש הסד"ט (סי' קצ ס"ק צג וטרם אכלה וכו' ד"ה ולענ"ד וכו') כי תרי מיעוטא כתיבי מן בשרה צריכין למעוטי שלא בהרגשה, ומן דם ממעט דם ולא כתם ע"ש. [ולכן אינה מונה הוסת מיום מציאת הכתם אלא מיום הראיה]. (מו) אג"מ יור"ד ח"ב סי' מו אות ב, וכמו שנתבאר לעיל בהע' מג דהא דאיתא בשו"ע סי' קצ סנ"ד דאין בכתמים משום וסת, משמע בט"ז ס"ה מא דהוא משום ספק דשמא אינה

שם בקובץ תשובות מש"כ באגרות משה שהנשים טוענות שאינן מרגישות פתיחת המקור כלל, אין זה מצוי כלל שלא יהיה להן הרגשה דהרי חזינן דיודעות בדיוק מתי נעשו נדות וכן יודעות כשבא ספירתן ורק אינן יודעות להבחין מה הן הרגשות פתיחת פי המקור, והביא מ"ש הערוך השלחן דהבל יפצה פי הנשים האלה ולא ידעו מאי קאמרי ולכולן יש הרגשה של פתיחת פי המקור בתחלת ראייתן, ולכן מקילין בכתמים שממש לא הרגישה כלום. וכתב ע"ז בקובץ תשובות דאכן חזקו דבריהן באומרם שאפילו זיבת דבר לח אינם מרגישים עכ"פ לא יותר מרטיבת המקום אחרי יציאת הדם מגופן, ואלה ההרגשות שהיא מבחנת שהיא עומדת לקבל הוסת, אין זה אלא בגדר וסת לא הרגשה, ומעתה א"נ דהרגשה ודאי תניא בטומאת נדה באמת טעמא בעי היאך משכח"ל לפי האמור שתהיה נדה מה"ת, ולכן כתב דהנה ברמב"ם (פ"ד מאסו"ב) פסק דאפילו קטנה מתטמאה בנדה ואפילו ביום לידתה, וכדאיתא בנדה (דף לב), ומעתה בקטנה בת יום א' מה שייך הרגשה, וע"כ דאין הטומאה תלויה בהרגשה אלא להיפך אם לא הרגישה כדרכה זה סיבה דהיא טהורה, ועי' בנדה (דף נו ע"ב) מבשרה עד שתרגיש בבשרה, ופריך האי בבשרה מיבע"ל בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה, ומשמע תרתי ש"מ, ולפ"ז בקטנה בת יום א' שפיר מתטמא נדה דבר תורה, ועי' צפנת פענח

מעונת ראיית הכתם אלא אם כן ראתה כן ג' פעמים^(מז). ואם הפסיקה בין הכתמים לראיית שפע הדם יום או יומיים או בדיקה עצמה בינתיים ומצאה טהורה, אין וסתה אלא מזמן שבא שפע הדם בהרגשה, ואין חוששין לכתמים משום וסתות, ורק דינה כדין וסת הגוף וכמו שיתבאר בפרק ט סעי' פה^(מח). וכ"כ בחוט שני דבומנינו שהנשים אינן יודעות להבחין בהרגשת הדם בהגיע המחזור שלהן, ומוצאת סמוך לוסתה כתמים וטיפי דמים [אף בפחות ממכנרים] בלא הרגשה, אם אח"כ הגיע הוסת כהרגלו, הרי היא צריכה לחוש משום וסתות לחומרא גם לעונה שמצאה בה הכתם, וגם לעונה שראתה בה את וסתה^(מט).

אוצר החכמה

מקורות והערות

שאינה טמאה מן התורה, ותו אולי ארגשה ולא אדעתה.

(מח) אג"מ שם.

(ממ) ח"ש עמ' לב סעי' יד ועמ' קח סעי' י, עמ' קלט סעי' יז ועמ' קצא סעי' ד, עמ' שסז ס"ח ועמ' שלג ס"ב, עמ' שעו ס"ד ועמ' שפג סט"ז, ובשער הציון עמ' לב אות לד כתב דמדינא דגמ' אין לחוש כלל לתחלת וסת כה"ג בראיית הכתם, אמנם מכיון שנשי דידן אינן יודעות להבחין בהרגשה, ואפשר שהרגישו, ובאמת חזינן שאצל נשים רבות מתחיל הוסת באופן כזה ע"י טיפי דמים, ואפשר באמת שבחודש הבא תראה אז, א"כ לכל הפחות יש לנו לחוש לחומרא לענין וסתות, ועי' בפרק ט סעי' פה שאם רגילה לראות כתמים קודם ראייתה הרי היא חוששת להן מדין וסת הגוף.

ועיין בשיעורי הגרמ"ש קליין דס"ל כן לדינא שבאשה שרגילה שבתחלת הראיה הגמורה רואה את הדם עם הרגשה, שאינה חוששת לכתמים שמוצאת לפני כן לענין חישוב הוסתות, אבל אשה שאינה רגילה להרגיש בתחילת הראיה (ואפילו אם יש לה הרגשה קלושה כגון זיבת דבר לח), יש להחשיב את הכתם שרואה בסמוך לראיה הגמורה כתחילת הראיה לענין חישוב הוסתות. ושהיות ואינה מרגשת. שוב אין

מגופה, ולא משום דלא היה בהרגשה, דהא מדמה כתמי עד שאינו בדוק שהוא ספק שג"כ אין בו משום וסת, אף דשם הוי הספק גם להרגשה, וא"כ הכתמים שמוצאת תמיד כמה שעות לפני ראיית הדם הרי לא שייך לומר שהוא ממקום אחר ואפילו לא שבא מדם מאכולת, דא"כ לא היו באים דוקא לפני ראיית הדם, וא"כ ברור שהכתם בא מגופה, ולכן אף שהוא בלי הרגשה וטהור מן התורה אבל קובעת וסת עי"ז כדין ראייה ממש שלא בהרגשה שקובעת עי"ז וסת כמו שנתבאר שם בהע' מג, ואף שהוא כתם קטן של משהו דם קובעת עי"ז וסת כדין ראיות של משהו דם כמו טיפות שקובעת וסת.

(מז) אג"מ יור"ד ח"ב סי' נא, דאם ראתה כן ג' פעמים עיקר הוסת הוא משתראה הכתמים, דאיגלאי מילתא דכן הוא פתיחת המקור שלה טיפין טיפין תחלה ואח"כ בא השפע וכעין מה שפירש"י ריש נדה (דף ב ע"ב ד"ה הגס הגס) ע"י שיהיה הדם רבה במקור יוצא ממנו מעט מעט כחרדל מה שאין המקור יכול להחזיקה ויוצא מעט לבית החיצון וזה כמה ימים התחיל וממילא חוששין לחדש הבא כוסת מזמן שראתה הכתמים ואע"פ שלא הרגישה ואינה טמאה אלא מדרבנן, מ"מ מדקבעה וסתה באופן כזה נחשבת כוסתה, דסו"ס ראתה דם וחייב לפרוש מאשתו אפילו

ולכן תבדוק עצמה אחר מציאת כתמים כדי לוודא אם התחיל הוסת, שאם ראתה דם בעד הבדיקה הרי מחשבת עונה זו בלבד לעונת הוסת וכמו שיתבאר בסעי' כא⁽³⁾.

חישוב הוסת בראית דם על עד הבדיקה לפני תחילת הוסת

כא. אשה הרואה דם בעד הבדוק שבדקה בו את עצמה, ואחר יום או כמה ימים התחילה ^{ראיית דם} וסתה בשפע, יש לחוש לחשבון הוסתות בין ליום הראשון שראתה את הכתם בעד הבדיקה ובין ליום שהתחילה ראיית וסתה בשפע, אבל אם לא הפסיקה הרבה אחר ראיית הכתם בעד הבדיקה ולמחרת בא ראיית הוסת בשפע, אינה חוששת לחשבון הוסתות רק ליום הראשון שראתה בו את הכתם בעד הבדיקה, [ואף אם ראתה רק ראייה מועטת ביום הראשון]^(נא), ודעת הגר"ש אלישיב שאם מצאה דם

מקורות והערות

(ג) ח"ש עמ' שלג סעי' יב, וכ"כ בשער הציון עמ' קלט אות כד דיש לבדוק אחר מציאת הכתמים, כדי לברר אם התחיל הוסת, ונפ"מ לחשבון הוסתות לקולא.

(נא) שו"ת שה"ל ח"ב סי' עה אות ב וח"ד סי' צט בהע' לסי' קפד ס"ו, שיעורי שה"ל סי' קפד ס"ו אות ג ד"ה ואם, וסי' קצ סנ"ד אות ז ד"ה והנה, דהנה לפי המבואר לעיל בסעי' י ו-יא, אם רואה בתחלה ראייה גמורה ואחר יום או כמה ימים רואה עוד ראייה, אף שהראייה הראשונה הפסיקה, אם היה כן רק פעם אחת אינה חוששת לוסתות אלא ליום הראשון שבו התחילה לראות ולא לימים הנוספים, ורק כשראתה כן ג' פעמים צריכה לחשוש לוסתות גם ליום הראייה השניה, והנה לפי המבואר לעיל בסעי' טו והע' כז אם רואה דם בעד הבדיקה אע"ג דהוא כראייה גמורה, אבל דעת הרבה פוסקים דאם ראתה רק פעם אחת אין צריך לחוש ליום זה לוסתות אלא"כ ראתה כן ג' פעמים וקבעה וסת לפי סדר מסויים, וא"כ לפי דעות אלו המקילים יוצא חומרא בנידון דידן שראתה דם בעד הבדוק ואחר כמה ימים ראתה ראייה ממש של וסת דאינה צריך לחוש לוסתות מיום ראיית עד הבדיקה אלא מיום ראיית עיקר

הבדל בין דם כתם (כאופן שודאי בא מן המקור) ובין ראייה גמורה]. ובפרט אם כשמצאה את הכתם היו לה הרגשות בגוף הקשורות לוסת, כגון כאבי ראש וכיו"ב, שלדעת כמה פוסקים כתם הנמצא בהרגשה כזו חשוב כראייה בהרגשה המטמאה מדאורייתא, בודאי בכה"ג תחשיב את מציאת הכתם כתחילת הוסת, וכן באשה המקנחת באו"מ ומוצאת דם סמוך לתחילת הראייה הגמורה, דינה כדין המוצאת כתם, שאם כשמתחילה לראות ממש היא רואה עם הרגשה תחשב את הוסתות מהראייה הגמורה, ואם רואה בלי הרגשה תחשב את הוסת מהקינות. אמנם בשיעורי הגר"מ גרוס כתב דנקטינן כרוב הראשונים הנ"ל בהע' מד שאם ראיית הוסת התחילה בתוך מעת לעת ממצאת הכתם אינה מונה וסתה אלא משעת הראייה ואף אם מציאת הכתם היה ביום וסתה הקבוע, ואף באשה שדרכה לראות כתמים ואחר כמה זמן מגיע וסתה, לא קיי"ל כהמחמירים להחשיב הכתם לתחלת הראייה ולחוש ליום הכתם להחשיבו ליום וסתה, אבל פעמים שצריך לחוש לכתמים מדין וסת הגוף וכמו שיתבאר בפרק ט סעי' פה.

ודאי על עד הבדיקה ולמחר הגיע וסתה, מונה לוסתה מיום הבדיקה ולא מיום הראיה בשפע^(נא*). ובחופ שני כתב ראשה הבדוקת עצמה ומצאה דם, ולאחר כמה ימים ראתה דם וסתה, אם לא היה יום אחד שלם נקי מדם [ע"י בדיקה] אין היא חוששת לוסת אלא לעונה שבדקה בו ומצאה דם^(גב). [ועי' לעיל בסעי' טז בדברי האגרות משה דאם בדקה עצמה בעד ומצאה עליו מראה שמממאין מספק ולמחרת ראתה דם ממש אינה חוששת לוסת מיום שבדקה עצמה אלא מיום המחרת שראתה דם ממש^(גג)].

ספק בחישוב הוסתות

אוצר החכמה

חישוב הוסת כשיש ספק באיזה עונה התחילה ראית הדם
כב. אשה שראתה דם סמוך לזמן הנץ החמה [לאחריו] ולא שמה על לבה אם ראייתה התחילה לפני הנץ החמה או אחריו, הרי היא חוששת לעונת היום כיום וסתה, וכן אשה שראתה דם סמוך לזמן שקיעת החמה [לאחריו] ולא שמה על לבה אם ראייתה התחילה לפני שקיעת החמה או אחריו, הרי היא חוששת לעונת

מקורות והערות

(גב) ח"ש עמ' קצא סעי' ד ועמ' שעו ס"ה, וכמו שנתבאר לעיל בסעי' י, וכן כתב בספר יסוד הטהרה פרק י בתוספת טהרה לסכ"ט דאם בדקה עצמה [כגון בעונת הוסת] וראתה דם על עד הבדיקה, ומאוחר יותר בעונה אחרת תוך מעת לעת החלה לראות דם בשפע, יש להחשיב את עונת ראית הדם על העד כעונת תחילת הראיה, אבל אם אחר שמצאה את הדם בבדיקה פסקה ולא ראתה דם במשך יום או יומיים חושבין אותו כב' ראיות וצריכה לחשב את ימי הוסת גם מהבדיקה וגם מהראיה הגמורה.

אולם מהגר"מ גרוס שמעתי דס"ל דרק אם אחר יומיים מאז שבדקה עצמה בעד הגיע דם בשפע, חוששת לשני הימים גם ליום הבדיקה וגם ליום הראיה, אבל אם הגיע הדם פחות מיומיים אחר הבדיקה אינה חוששת לו, וחוששת רק ליום הבדיקה, אף שבבדיקה היה דם מועט ביותר.

(גג) אג"מ יור"ד ח"ב סי' סז, וכמו שנתבאר בהע' לד.

הוסת אע"פ שהוא אינו קבוע, אבל לפי הדעות המחמירים לחוש בעד הבדוק לוסתות אפילו כשראתה רק פעם אחת א"כ בנידון דידן שראתה אחר כמה ימים דם וסתה יש להסתפק אם גם בזה נאמר דהראיה השניה נעשה טפל לראיה הראשונה בעד הבדיקה וצריך לחשוב לוסתות מיום הראיה בעד הבדיקה, וכתב שם בשיעורי שה"ל דצריך לחוש גם ליום הראיה בעד הבדיקה וגם ליום ראית עיקר הוסת, כיון דהא דחוששת לוסתות מיום ראית העד הוא משום דאזלינן לחומרא דהוי ספק הרגשה שמא טעתה בהבחנה וסבורה הרגשת עד היא, והוי ספק ראיית וסת, והיום שהתחילה לראות בו עיקר הוסת הוא ודאי וסת, ובשו"ת שה"ל ח"ד סי' צט כתב דצריכים לאחוז ב' החומרות מן הדין רק בדרך תומרא בעלמא. ועי' גם בשו"ת שה"ל ח"ו סי' קלב אות ב.

(נא*) ספר לבושי עוז סי' קצ סנ"ד סק"ה. ובפרט בזמנינו שאין מרגישות ואיכא למימר שתחילת ראייתה מאתמול.